

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

III. Quomodo contritio doleat de peccato supra malum poenæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

secum. In hoc tamen aduertit bene Suarez cum aliis, non esse faciendas has comparationes, & conditionales impossibiles, quia facile posset quis in eis imprudenter se gerere, & sunt vndique plenæ periculis, & laqueis propter contradictiones, quas inuoluunt.

SECTIO III.

Quomodo contritio doleat de peccato supra malum pœnæ?

30
Quo sensu in-
ferni tormen-
tū eligibilis
nobis est quā
peccatum.

Constat ex dictis à fortiori contritionem dolere de peccatis, non solum supra alia mala temporalia, sed etiam supra pœnam ipsam æternam, propterea non includit culpam Ita Anselmus lib. de siml. c. 190 ubi illam comparationem formaliter facit, & dicit eligibilis esse inferni tormentum, quam peccatum; nam licet Durandus in 4. dist. 17. q. 5. dicat, malum æternæ pœnæ nunquam esse eligibile propter vitandam culpam: illud tamen debet intelligi de electione absoluta nunc de facto, & per se loquendo, quia Deus decreuit, æternam pœnam non esse medium ad vitandam culpam, sed potius è contra. At verò per actum conditionatum non repugnat fieri eam comparationem: imò & per actum absolutum per accidens in aliquo casu. Pone enim, hominem existentem in peccato mortali incidere in mortis periculum, à quo non possit euadere nisi committat aliud nouum peccatum mortale, v.g. negationem fidei vel fornicationem: pone item, hunc habere errorem inuincibilem, quo existimat, se non posse à priore peccato sine sacramento iustificari. Ecce huic homini occurrit necessitas eligendi absolute damnationem æternam, ne committat illud nouum peccatum: cum enim non possit hic, & nunc recipere sacramentum propter defectum Ministri, & ipse cogitet se infallibiliter damnandum, si tunc moriatur, nec possit aliter vitare mortem præsentem, & damnationem æternam, nisi negando fidem, vel peccando: iam apprehendit hic, & nunc esse medium necessarium ad vitandam æternam damnationem committere nouum peccatum & sanè peccaret si illud committeret. Ego sanè crediderim, casum nunquam accidisse, nec fore ut contingat; ita enim expedit de diuina bonitate cogitare, sed tamen de se non videtur impossibilis etiam in hoc rerum statu, nec repugnare omnino, quod Deus in pœnam præcedentis peccati permitteret, hominē ad eam angustiam reduci.

31.

Ex hoc tamen oriri posset dubium contra supradicta; quia si detestatio peccati debet esse super omnia mala pœnæ, videtur, quod pœnitens ex vi contritionis debeat desiderare, quod daretur sibi modus impediendi peccatum præteritum; & si fuisset, etiam si ad hunc finem consequendum necessarium esset dari pœnam æternam inferni. Alioquin si hoc non desiderat ex corde; non videtur pluris facere peccatum, quàm illud tormentum: nam qui dolet magis, v.g. de morte filij; quàm de iactura mercium, desiderat posse reducere filium ad vitam cum iactura mercium; ergo si homo dolet de peccato, & offensa Dei super omnia, & illud magis detestatur, quàm pœnam inferni, debet desiderare, quod esset possibile impedire peccatum præteritum, tolerando ad hunc finem pœnam æternam inferni. Consequens autem videtur durum: pauci enim, & perfecti viri sunt, qui ex toto corde desiderant, quod esset sibi possibile redimere, seu impedire peccatum præteritum, subeundo ad hunc finem pœnam æternam inferni: imò è contra videtur quod gaudeant, quod nec sit necessarium, nec possibile medium illud ad id acerbum ad impediendum peccatum præteritum.

An pœnitens
debeat desi-
derare posse
pœnā inferni
impedire pec-
catum præte-
ritum.

Respondeo negando sequelam: nam sicut propositum super omnia non peccandi, quod debet habere pœnitens ex vi contritionis, includit quidem voluntatem conditionatam, quia velit pati etiam pœnam inferni, si id necessarium sit ad vitandum peccatum futurum: non tamen includit desiderium patiendi infernum, vel quod sit necessarium pati infernum ad vitandum peccatum, imò nec quod sit necesse pati mortem temporalem ad eum finem, sed potius desiderat, quod non occurrat articulus talis necessitatis; est tamen paratus, ut si occurrat, eligat mortem, vel infernum potius, quam peccatum; & hoc sufficit, ut dicatur propositum non peccandi super omnia: sic detestatio peccati præteriti non debet necessariò includere illud desiderium, sed voluntatem conditionatam, quod si posset tolli præteritum peccati iis medijs, ea eligerem, seu quod si nunc redire ad statum præteritum, potius vellem illa mala pati, quàm peccare: hoc enim est detestari peccatum super omnia. Cum hoc tamē stat gaudere, quod pati pœnam inferni non sit medium necessarium, nec possibile ad impediendum peccatum præteritum.

Ad exemplum verò patris desiderantis emere resurrectionem filij cum iactura mercij, eo quod dolet magis de filij morte quàm de mercium iactura. Respondeo, esse differentiam: duplex enim potest esse dolor de aliquo malo: alter correspondet proposito, alter correspondet desiderio; prior potest appellari dolor practicus, & actiuis; posterior vero dolor speculatiuis, & non ex omni parte actiuis: prior debet esse in pœnitentibus; qui sicut habet propositum super omnia non peccandi; sic habet voluntatem patiendi omnia mala potius quam volendi, aut ponendi peccati præteriti, si id nunc esset in sua potestate; que dicitur detestatio peccati præteriti super omnia. Sicut autem potest habere homo propositum super omnia non peccandi, & tamen non habere desiderium super omnia non peccandi: sic potest habere detestationem illam modo explicatam super omnia peccati præteriti, licet non habeat desiderium super omnia, quod non fuerit peccatum præteritum. Peccatum enim est summè odibile in ordine ad voluntatem practicam, & actiuam illius, quatenus homo non potest velle peccare ad vitandū quodlibet malum: non est tamen summè odibile in ordine ad desiderium, vel voluntatem non actiuam, sed permissiuam. Nam licet sciret ex reuelatione Dei, quod positus in tali occasione peccabis, & postea perfecta pœnitentia saluaberis; non teneris mori, ut fugias illam occasionem: alioquin deberes etiam mori, ut vitares occasionem peccati venialis cerò futurij; cum peccatum etiam veniale sit odibile super omnia mala, quod tamen nemo concedet: solum enim obligatis ad non procurandum, nec volendum peccatum: non verò ad impediendum cum omni detrimento, & tollendam occasionem. Pœnitens itaque non obligatur ad desiderandum, quod peccatum præteritum impediti posset cum iactura salutis æternæ; sed debet esse paratus, ut si casus occurrat, velit potius pati omnia, quàm peccare, atque ideo, si nunc occurreret pati, vel fecisse peccatum, potius eligeret pati omnia mala, quàm illud fecisse, non tamē desiderat inueniri in illo conflictu. At verò de morte filij pater dolet dolore etiam secundi generis, & speculatiuo, quia illa non solum est mala, ut ponibilis à patre, sed etiam secundum se, & ideo est magis odibilis, quàm iactura mercium odio etiam quali speculatiuo & quod correspondet desiderio. Fateamur ergo peccatum esse ex præcepto magis odibile, quàm infernum, odio, quod correspondet proposito, non verò odio, quod correspondet desiderio non practico.

ita sit obligatio desiderandi potius subire poenam æternam, quam committere vnum peccatum.

34. Confirmatur & explicatur hæc solutio primò, quia si peccatum secundum se esset magis odibili quocumque odio, quam carentia salutis æternæ; non posset Deus ex amore erga aliquem hominem velle permittere eius peccatum, quod est medium ad salutem; nam vellet ille permittere maius malum, ut vitaret minus, scilicet, carentiam salutis, quod quidem non esset signum benevolentia, & amoris. Maius ergo bonum hominis est, quod salutem consequatur, quam quod vitet hoc peccatum, licet ipse homo non possit, nec pro salute consequenda velle illud committere. Sic etiam Deus ex amore erga hunc poenam, ut cum maioribus postea meritis moriatur, & consequatur maiorem gloriam, protrahit illius vitam, licet ex hoc certissime sequantur plura peccata venialia illius, quæ non committeret si moreretur in infantia; ergo maius bonum illius est illa maior gloria, quam vitare illa peccata venialia postea per poenitentiam cum magno emolumento delenda.

35. Confirmatur secundò, quia possum ego licet considerare amico, ut incidat in aliquod peccatum, ad hoc, ut caveat à multis aliis, quæ postea committeret, si nunc non caderet: non tamen possum hoc procurare, nec possum ego committere vnum peccatum, ut ex hoc lapsa vitæ postea alia peccata: ergo non habet eandem odibilitatem peccatum in se, seu in ordine ad desiderium inefficax, quam habet in ordine ad voluntatem practicam, & causatiuam.

36. Confirmatur tertio, quia ex charitate erga proximum non teneor impedire eius peccatum cum magno incommodo meo: si tamen proximus sit in extrema necessitate salutis æternæ, v.g. infans moriatur sine baptismo, teneor ex charitate succurrere ei; etiam cum magno detrimento temporali: maius ergo malum est illi perdere salutem æternam quam committere ad tempus aliquod peccatum, licet hoc secundum non possit ipse licet admittere etiam pro ipsa salute æterna.

37. Confirmatur quarto, quia possumus gaudere per affectum simplicis gaudij de peccato alicuius propter maximum bonum spirituale inde proueniens. Sic enim gaudet Ecclesia de peccato Adæ propter bonum redemptionis per Christum; quæ ex eo sequuta fuit; ut significant illa verba: *O certe necessarium Adæ peccatum: ô felice culpa, quæ talem, ac tantum habuit redemptorem.* Et tamen non liceret etiam propter Verbi Incarnationem velle culpam voluntate practica, & causatiua: ergo non est tanta obligatio ad odium culpæ, quod opponitur desiderio, quam ad odium practicum, quod correspondet proposito non peccandi.

38. Ratio autem à priori desumi potest ex doctrina, quam tradit, & probat P. Vasquez 1. 2. disp. 11. c. 3. & 4. quod, scilicet, delectatio, & voluntas inefficax, quæ non habet virtutem ponendi suum obiectum, non semper sit mala, licet obiectum sit malum: obiectum enim malum semper refundit malitiam in voluntatem efficacem ipsius; non verò in voluntatem inefficacem. Unde quamvis non liceat procurare homicidium, ex quo sequitur magnum Reipublicæ bonum: licebit tamen de illo gaudere propter illud bonum, quod consequutum est: similiter ergo, quamvis nunquam liceat procurare, aut velle peccatum propter bona, quæ ex illo sequuntur: licebit tamen aliquando de illo gaudere propter bona, quæ attulit, quæ compensant abundanter detrimentum ab eo allatum. Non est ergo tam odibile peccatum

P. Joan. de Lugo, de Poenitentia.

in ordine ad gaudium, vel desiderium; sicut in ordine ad propositum, & voluntatem efficacem; in hanc enim refundit obiectum suam malitiam, quam non refundit in desiderium, vel gaudium.

SECTIO IV.

Utrum contritio detestetur vnum peccatum supra alia?

Difficultas est primò, comparando vnum peccatum cum aliis, nam si quodlibet peccatum detestatur contritio supra omnia; ergo omnia detestatur æqualiter, quia omnia detestatur suprema, & summa detestatione; ergo non detestatur magis peccatum grauius, quam minus graue: quod tamen videtur esse contra rectum ordinem, nam sicut Deus magis odit peccata grauiora; ita homo debet etiam de iis magis dolere.

Respondéo cum Suar. in præfati sect. 10. & cum communi, excessum illum appetituum debere intelligi comparando peccatum cum aliis, quæ non sunt peccata: sed tamen comparando ipsa peccata inter se, magis detestanda esse, quæ grauiora sunt, si enim ea detestamur, quia mala Dei sunt, seu quia Deum offendunt; ergo quod plus participant de illa ratione formali, eò sunt detestabiliora: qui excessus explicatur per hanc conditionalem, si committendum esset alterum ex his duobus peccatis, potius admittendum esset leuius, quam grauius. Nam licet per se loquendo, nunquam necesse sit committere vnum peccatum ad vitandum aliud; potest tamen contingere, quod in apprehensione aliquando indicetur, illud esse medium necessarium, v.g. qui ex ignorantia inuincibili incidit in perplexitatem conscientia, quæ putat se teneri adesse Sacro, quia est dies Dominica, & rursus se peccatorem, si adsit Sacro, quia est excommunicatus, nec potest hic, & nunc absolui ab excommunicatione: sanè hic homo ex ignorantia sua existimat, sibi esse necesse committere vnum ex illis peccatis ad vitandum alterum: tunc autem tenetur eligere id, quod indicat esse minus graue; alioguin si elegit grauius, imputabitur ei ad culpam excessus ille: potest ergo illa conditionalis etiam reduci ad absolutam in aliquo casu saltem per accidens, & ex falsa apprehensione operantis.

In quo tamen obiter aduerte: minus bene concessisse P. Suar. dicta sect. 10. n. 5. in prædicto casu non solum debere hominem eligere quod existimat minus peccatum, sed etiam adhuc illud eligendo peccatum re ipsa, licet leuius, quam si eligeret oppositum. Hoc, inquam, nec necesse est consequenter concedere, nec potest nisi falso concedi. Supponimus enim eum statum, & perplexitatem non fuisse homini liberam, sed inculpabilem: ea autem posita, necesse omnino est vnum ex illis duobus eligere; quomodo ergo imputabitur ei ad culpam, quod eligat minus malum; ipse certe existimat, se peccare adhuc eligendo minus malum; sed tamen coram Deo non peccat, neque est culpabilis, cur enim? non quidem ratione perplexitatis antecedentis: hæc enim non fuit voluntaria ut suppono, neque etiam eo quod posita ea perplexitate elegerit minus malum: hoc enim potius est laudabile: nullo ergo modo peccaret ille homo eligendo id, quod putat esse leuius peccatum. De hoc tamen dixi disp. 26. de Incarnat. sect. 10.

Dubitant hic Theologi, an inuersio illius ordinis & prælectio peccati grauioris præ minus graui esset

40.
Qui eligit minus peccatum, an peccat.

41.